

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

สถาบันการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ม.ป.ป.) ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงที่ชำนาญการปฏิบัติการสอน การวิจัยการถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยี ทุนบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมทั้งให้บริการและวิชาชีพแก่สังคม โดยมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) จัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับปริญญาสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ รวมทั้งส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงมีความชำนาญในการสอน 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยพัฒนามาตรฐานการอาชีวศึกษา การถ่ายทอดวิทยาการและเทคโนโลยี การทุนบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้บริการวิชาการ และวิชาชีพแก่สังคม 3) จัดทำข้อเสนอแนะ แนวนโยบาย แผนพัฒนาสถาบัน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา มาตรฐานวิชาชีพ และหลักสูตรการอาชีวศึกษาของสถาบัน 4) ส่งเสริม ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน การศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน สถานประกอบการ ภาคเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐในการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายของสถาบันเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ การวิจัยพัฒนาการอาชีวศึกษาและการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ 5) ดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอจัดตั้งงบประมาณ การจัดหารายได้ การบริหารงานงบประมาณการเงินและทรัพย์สินของสถาบัน 6) ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพมาตรฐานการอาชีวศึกษา การติดตามตรวจสอบการประเมินผลการบริหารจัดการของสถาบันให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการอาชีวศึกษา 7) ดำเนินงานเกี่ยวกับงานเลขานุการสภาสถาบันและดำเนินการตามที่สภาสถาบันมอบหมาย 8) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสภาสถาบันหรือตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามอบหมาย

สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2554) เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริม สนับสนุน บริหาร และจัดการเพื่อการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาชีพในการเพิ่มศักยภาพการผลิตกำลังคนและบริการชุมชน ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี มีหน้าที่ พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ และปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการและเครือข่ายการวิจัยอาชีวศึกษา พัฒนาการจัดการองค์ความรู้การวิจัยอาชีวศึกษาเชื่อมโยงอุตสาหกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และมียุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การสร้างศักยภาพและความสามารถการวิจัยและพัฒนา 2) การส่งเสริมการบูรณาการการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การยกระดับมาตรฐานและปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ 4) การพัฒนาระบบบริหารและเครือข่ายการวิจัยเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา 5) การพัฒนาการบริหารจัดการองค์ความรู้การวิจัยอาชีวศึกษา เชื่อมโยงอุตสาหกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานหนึ่งในโครงสร้างของส่วนราชการในสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2551 (2551) มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา การวิจัย การทดลอง โดยประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ปฏิบัติงานสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษานี้ ยังไม่ได้มีการดำเนินงานใด ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ยังไม่มีแนวทางในการปฏิบัติงาน ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน รวมทั้งยังไม่มีกำหนดรูปแบบ หรือขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ของศูนย์วิจัยและพัฒนาที่ชัดเจน

จากผลการวิจัยของพงศธร จิระวุฒินันท์ (2548) พบว่า ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก เช่น วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งวิชาการที่ใช้ในการค้นคว้าไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการสนับสนุนงบประมาณมหาวิทยาลัยและผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน ครูผู้สอนขาดอิสระทางความคิดตามขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน ขาดการสนับสนุนในการทำวิจัยในชั้นเรียน จากผู้บริหาร ขาดทักษะในการวางแผนการวิจัย ขาดความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนการสอนเพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอายุ คิตดี (2545) ก็พบเช่นกันว่าความรู้ความสามารถในการทำงานวิจัยในชั้นเรียน งบประมาณที่ใช้ การใช้เวลาในการทำงานวิจัยในชั้นเรียน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การสร้างแรงจูงใจและเจตคติต่อการทำงานวิจัยในชั้นเรียน มีผลต่อการทำงานวิจัยในชั้นเรียน การบริหารงานวิจัย ตลอดจนจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอาชีวศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบแรก (พ.ศ. 2544 - 2548) พบว่า มาตรฐานการวิจัย และงานสร้างสรรค์ ยังมีน้อย (วิทยากร เชียงกุล, 2551, หน้า 77) และผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553) ก็พบเช่นกันว่า มาตรฐานที่ 4 นวัตกรรมและการสร้างองค์ความรู้ของอาจารย์และนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.86) (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553ข, หน้า 50) และในการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ก็ยังให้ความสำคัญของการทำวิจัยของครู ซึ่งกำหนดไว้อยู่ในมาตรฐานที่ 5 ที่กำหนดให้มีผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์สร้างสรรค์หรืองานวิจัยของครูที่นำไปใช้ประโยชน์ เช่นกันด้วย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553ก, หน้า 7)

จากสภาพ และปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า งานวิจัยในสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นงานที่จำเป็นในการพัฒนาสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษา จึงควรขยายจากกลุ่มงานวิจัยและพัฒนาเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ที่ระบุในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2541 คือ การกำหนดรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา ต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการในการดำเนินงาน หน้าที่ของคณะกรรมการ ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และขอบข่ายงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาและจัดทำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาบรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ.2541

คำถามการวิจัย

1. สภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ควรเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา มีเป็นไปได้อย่างไร

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา และมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษาไปใช้

ความสำคัญของการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา จะเป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด/สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการกำหนดนโยบายการบริหารการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่จำเป็น และการส่งเสริม สนับสนุนการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ไปปรับ ประยุกต์ใช้ หรือพัฒนากลุ่มงานวิจัยและพัฒนาให้เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพเหมาะสมกับบริบทรวมไปถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่สามารถจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา 2) แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันการอาชีวศึกษา 3) แนวคิดเกี่ยวกับแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 4) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา 5) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสารหรือเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในมหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี

การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในมหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากมหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

มหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 3 แห่ง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ ประกอบด้วย 1) เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐบาล 2) มีสถานวิจัยและพัฒนา 3) ได้ทำการวิจัยและมีผลงานวิจัยเป็นที่ยอมรับของในท้องถิ่น ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาที่เป็นตัวอย่างได้ ดังนี้

1.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

1.2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในมหาวิทยาลัยที่มีการปฏิบัติที่ดี 2) แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารของมหาวิทยาลัยที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมโดยสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

การศึกษาแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน โดยเลือกจากผู้มีคุณสมบัติที่เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีผลงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาหรือเคยเป็นผู้บริหารในสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่กำกับดูแลนโยบายการศึกษา และบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา ดังนี้

1.1 ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ราชบูรพาคุณูปการด้านสาธารณสุขและการศึกษาชาวไทย

1.2 ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

1.3 รองศาสตราจารย์ ดร.นำยุทธ สงค์ธนาพิทักษ์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

1.4 รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วิภาวิวัฒน์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระนครเหนือ

1.5 ดร.อกนิษฐ์ คลังแสง รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

การสร้างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา มี 2 ขั้นตอน โดยวิธีการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา
การยกกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ผู้วิจัย
ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลสภาพและแนวทางในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา ที่ได้จาก
การศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบัน
การอาชีวศึกษา

2. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ที่สร้าง
ขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา

3. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุง แก้ไขเป็น
ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบัน
การอาชีวศึกษา

การตรวจสอบร่างรูปแบบเป็นการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร
ศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group
discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหาร
ศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา เป็นนักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยที่มี
ผลงานเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา และมีประสบการณ์ในการบริหารงานไม่น้อยกว่า
10 ปี ทั้งในอดีตเคยเป็นผู้บริหาร และเป็นผู้บริหารหน่วยงานอยู่ในปัจจุบัน โดยวิธีการเลือกแบบ
เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน ดังนี้

1.1 ศาสตราจารย์ ดร.เดือน คำดี อดีตรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตลพบุรี

1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ กองสุวรรณ ที่ปรึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา นายกมลภาสสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1

1.3 รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา อดีตหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานเลขาธิการสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ

1.4 รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ อดีตอาจารย์ประจำภาควิชา
บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ ศิริรัมย์ คณบดีคณะบดีคณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

1.6 ดร.อกนิษฐ์ คลังแสง รองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

1.7 ดร.อธิปัติย์ คลี่สุนทร อดีตผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

1.8 ดร.คงเดช สิทธิมาตย์ อดีตอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

1.9 ดร.อำนาจ เกาตระกุล ที่ปรึกษาสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ร่างรูปแบบการบริหาร
ศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา 2) ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

**ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัย
และพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษาไปใช้**

การประเมินในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัย
และพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน
161 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนา
ในสถาบันการอาชีวศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยประสานผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อแจ้งการเก็บรวบรวม
ข้อมูลอีกครั้งทางโทรศัพท์ จำนวน 161 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 161 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ไปใช้ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สถาบันการอาชีวศึกษา** หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โดยจัดการเรียนการสอน 9 ประเภทวิชา คือ 1) อุตสาหกรรม 2) พาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ 3) ศิลปกรรม 4) คหกรรม 5) เกษตรกรรม 6) ประมง 7) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว 8) อุตสาหกรรมสิ่งทอ และ 9) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. **ศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา** หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษา การวิจัย การทดลอง โดยประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัย ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ และปฏิบัติงานสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ของสถาบันการอาชีวศึกษา

3. **รูปแบบการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา** หมายถึง โครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา หมายถึง องค์คณะ ขอบข่ายการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาของสถาบันการอาชีวศึกษา กระบวนการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา

4. **คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา** หมายถึง การจัดโครงสร้างคณะขององค์คณะบุคคล ในการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 1) คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา และ 2) อำนาจหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการ

4.1. **คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา** ทำหน้าที่วางแผนกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับนโยบาย และกลยุทธ์ของสถาบันการอาชีวศึกษา

4.2 หน้าที่การทำงานของคณะกรรมการ หมายถึง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ของสภาสถาบัน

5. **ขอบข่ายการบริหารงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา** หมายถึง กรอบภาระงานที่เป็นภารกิจ และหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ที่เป็นภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย งานธุรการ งานสารสนเทศและแผนงานการวิจัย งานความร่วมมือการวิจัย งานพัฒนาศักยภาพการวิจัย งานวิเคราะห์ ประเมินผล และเผยแพร่ผลงานวิจัย

5.1 **งานธุรการ** หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับเอกสาร การเงินและบุคลากร การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ มี 5 ภาระงาน ดังนี้ 1) การดำเนินการบริหารทั่วไปเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานการเงิน งานพัสดุครุภัณฑ์ การบริการ และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ 2) การประสานงานโครงการวิจัยที่ได้รับทุน รวมทั้งการจัดทำสัญญาและการเบิกจ่ายเงินทุนจากแหล่งทุน และโครงการพิเศษอื่น ๆ 3) การกำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงานโครงการที่ได้รับการจัดสรรโครงการวิจัย ทุนวิจัยสำหรับนักศึกษา และบุคลากร กับแหล่งทุนสนับสนุนทั้งในและต่างประเทศ 4) การรายงานการประกันคุณภาพ และรายงานประจำปี 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.2 **งานสารสนเทศและแผนงานการวิจัย** หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดทำข้อมูล งบประมาณ จัดทำทะเบียน มี 4 ภาระงาน ดังนี้ 1) การจัดทำแผนปฏิบัติงาน จัดทำงบประมาณ ให้สอดคล้องกับนโยบาย และกลยุทธ์ของสถาบันการอาชีวศึกษา 2) การจัดทำฐานข้อมูลและทะเบียนงานวิจัย จัดทำทะเบียนเอกสารงานวิจัย และการให้บริการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยแก่บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ 3) การทำเว็บไซต์สำหรับสนับสนุนการศึกษา การค้นคว้าวิจัย และการเผยแพร่ผลงานของ นักศึกษา ครู นักวิจัย ของสถาบันการอาชีวศึกษา 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.3 **งานความร่วมมือการวิจัย** หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างและบริหารเครือข่าย การประสานและสนับสนุนการวิจัยกับหน่วยงานต่าง ๆ มี 4 ภาระงาน ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยและการบริหารเครือข่ายการวิจัย 2) การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือการวิจัยกับหน่วยงาน/แหล่งทุนจากภายนอก 3) การประสาน สนับสนุนการสร้างบรรยากาศด้านการวิจัยและการสร้างวัฒนธรรมด้านการวิจัย 4) การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.4 **งานพัฒนาศักยภาพการวิจัย** หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสัมมนาอบรม การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ มี 5 ภาระงาน ดังนี้ 1) การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม

การวิจัย 2) การจัดสัมมนา/อบรม/ดูงาน ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และสนับสนุนการไปเสนอผลงาน/อบรม/ดูงาน ทั้งในและต่างประเทศ 3) การส่งเสริม และจัดกิจกรรมที่สนับสนุนต่อการพัฒนาคุณภาพการวิจัย จริยธรรมการวิจัย 4) การจัดกิจกรรมเชิดชูเกียรตินักวิจัย และคณะวิจัย/หน่วยงานที่มีผลงานวิจัยดีเด่น 5) การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.5 งานวิเคราะห์ ประเมินผล และเผยแพร่ผลงานวิจัย หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการติดตาม ประเมินผล และเผยแพร่งาน มี 7 ภาระงาน ดังนี้ 1) การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจากสถาบันการอาชีวศึกษา 2) การให้บริการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย 3) ดำเนินการกำกับและติดตามคุณภาพการวิจัยให้ได้มาตรฐาน 4) การสนับสนุนการนำผลงาน ด้านวิชาการและวิจัยไปประยุกต์ใช้ 5) การสนับสนุนส่งเสริม และเผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานทางวิชาการ เช่น รายงานการวิจัย รายงานประจำปี รวบรวมบทความของงานวิจัย นามานุกรมแหล่งทุนวิจัย วารสารทางวิชาการ เป็นต้น 6) การสนับสนุนผลงานวิจัยไปจดลิขสิทธิ์ และอนุสิทธิบัตร 7) การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

6. กระบวนการบริหารศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา หมายถึง ขั้นตอนในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของศูนย์วิจัยและพัฒนาในสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การจัดองค์การ (Organizing) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบและประเมิน (Check) การนำผลประเมินมาปรับปรุง (Action)